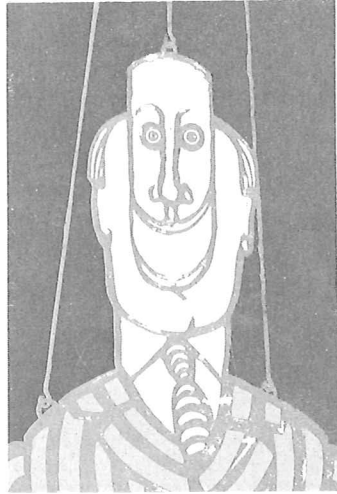

Poppentheater festival Neerpelt

Het Provinciaal Centrum Dommelhof-Neerpelt heeft er net zijn vijfde internationaal poppenfestival opzitten. Dit initiatief is zowat het enige dat het poppentheater regelmatig een por in de rug wil geven. Op de vrije theatermarkt vormt het poppentheater een zwak broertje. Met deze vaststelling in het achterhoofd, levert Neerpelt eerder een werk van barmhartigheid dan pionierswerk. Poppentheater heeft nog maar nauwelijks een slag om de creativiteit gewonnen. Om bij één bekend voorbeeld te blijven: Jozef Van den Berg speelt zich moeiteloos in de belangstelling met een knap produkt als *Moeke en de Dwaas*. Dat poppentheater lijdt onder gebrek aan belangstelling is dus geen vooroordeel van publiek, organisatoren of media, maar een gevolg van onvoldragen en artistiek weinig bevredigend werk van de poppenspelers zelf.

Wie is namelijk poppenspeler in Vlaanderen? Een professionele opleiding is er niet. Rond de poppenkast hangt in Vlaanderen een muffe geur van uitgemolken folklore of een sfeer van opgeklopte pret en betuteling in een hedendaags kleedje. Bijna zonder uitzondering richt men zich naar kinderen en verbergt men gemakkelijk artistieke onmacht. Wie kan een degelijke poppentheatertekst schrijven? Wie heeft al van een poppentheaterregisseur gehoord en kent iemand een acteur die werkt binnen het poppentheater? Poppentheater kreeg een modieuze tintje door het toevoegen van een aantal ingrediënten als muziek, een open ruimte, objecten i.p.v. poppen, poppenspelers die zonnig ook willen acteren, enz. Het resultaat is nog steeds niet bemoedigend. Ondanks de gestegen belangstelling zit het poppentheater nog in zijn incubatieperiode.

In Neerpelt werd het schoon weer gemaakt door een aantal Franse poppentheatres met spektakels voor volwassenen. Het objectentheater blijkt de laatste vernieuwing te zijn binnen de poppenwereld, maar ondanks het feit dat ook dat al een paar jaar oud is (theaters als Manarf en Vélothéâtre waren in '80 al op Malle-munt, in '81 op het poppenfestival te Gent en op het Kaaitheaterfestival te Brussel) heeft men daar in Vlaanderen geen oren (ogen?) naar. Het Vlaams theatercircuit trekt met het objectentheater Vlaanderen rond en gaf de opdracht voor een Vlaamse creatie aan Taptoe. Taptoe heeft tot hiertoe echter geen enkele affiniteit vertoond met objectentheater. Maar Taptoe is tuk op opdrachten want een subsidiëring voor poppentheatres is onbestaande. Met wat goede wil krijgt Taptoe dit jaar één miljoen van Poma.

Rijst de vraag of subsidiëring in theaterstijl zonodig moet. Via Jeugd- en Volksontwikkeling genieten de poppentheatres faciliteiten om optredens te versieren. Wat ze echter willen is een decreet. Gangmaker is het Overleg Nederlandstalig Professioneel Poppentheater (ONePP) waarin het onderling gekrakeel niet uit de lucht is. De ONePP werpt zich op als gesprekspartner van de minister van Cultuur en kreeg bepaalde beloften: er is een decreet in aanmaak. In hun voorstellen hebben de poppentheatres zich wijselijk gehouden aan kwantitatieve normen. Wat ze willen is twee man op kantoor, een schouwburg en/of een bestelwagen en zo weinig mogelijk ghanes rond het artistieke proces. De meeste poppentheatres zijn éénmanszaken: vrije-tijdsspelers die er brood in zagen om hun hobby tot beroep te verheffen. Zij hebben niets geleerd uit de nefaste gevolgen van het theaterdecreet (goed, goed, het is een sociaal decreet!). Ze zoeken sociale zekerheid in deze onzekere tijden. Echte creativiteit is onder de poppenspelers nauwelijks te vinden en het zal niemand ontgaan dat ze alle moeite doen om dat te wijten aan een gebrek aan middelen. Theater kreeg de middelen en wat is er gebeurd? Groepen als de Sluipende Armoede, Generatie in de Zwarte Sneeuw en Akt komen uit met opvallende produkties maar er blijkt geen geld voor te zijn. De pot wordt namelijk verdeeld onder diegenen met de uitgebreidste infrastructuur en dikwijls het minst interessante theater

Is er geen bezinning nodig, eer er weer een aantal op de gemeenschappelijke loonlijst komen? Willen we betalen voor een poppentheater dat met zichzelf nog niet in het reine is of zoeken we verder naar artistieke processen waarin investeren zinmig is? Eventueel wordt dat het poppentheater maar het moet gedaan zijn met het toegeven aan de sterkste lobby om daarna de deur te sluiten voor wat zich als echt interessant aandient.

Daan Bauwens

Theaterjaarboek voor Vlaanderen 1981-82

Het theaterjaarboek is de gouden gids van het Vlaamse theater. Het jaarboek is luxueuzer uitgegeven: een stijve kافت, kwaliteitspapier, het lettertype groter en tussen de rubrieken meer wit. Overigens zijn ze aan mekaar gewaagd: eenzelfde opsomming van rubrieken, titels, namen (ook de telefoonnummers ontbreken niet), de reclameruimte wordt in het theaterboek vervangen door ten minste even opwindende foto's.

Het theaterjaarboek aflevering 1981-'82 biedt een seizoenoverzicht van wat er op de scène (theater, opera, en dans, plus televisiedrama en luisterspel) te zien was. Beperken we ons tot het theater: 35 groepen speelden een 200 stukken en kregen daarvoor 480 miljoen fr. (de subsidieverdeling werd spijtig genoeg niet opgenomen). Wat kan men daaruit afleiden? Dat er veel theater wordt gemaakt, ongetwijfeld. Dat er in vergelijking met de ons omringende landen weinig geld wordt besteed aan toneel. Dat er weinig Vlaamse stukken worden gespeeld: dat is de conclusie van het inleidende artikel en het thema van het panelgesprek dat de presentatie van het theaterjaarboek begeleidde; maar ook daar blijft het bij de vaststelling van een getalsterkte, procenten. Eigenlijk is dit jaarboek een perfecte illustratie van een mentaliteit in het Vlaamse theater: flink in de weer om te voldoen aan de spelregels van het decreet (de papieren tijger) vergeet men waar men mee bezig is en waarom.

Een jaarlijkse uitgave van een boek over theater biedt een unieke kans tot een nabeschouwing bij het voorbije seizoen. Het laat toe een aantal constanten uit het repertoire te lichten, tendensen aan te tonen. Belangrijker dan een overzicht van wat er gespeeld werd — dat kan op een klein aantal bladzijden — lijkt mij de aandacht voor wat er in zo'n seizoen overtuigend was: een acteur, regie, scenograaf, produktie... Dat veronderstelt een kwalitatieve ingesteldheid, hoe kan het anders. Wij willen theater, geen procenten.

Luk Van den Dries

Opera van Frankfurt

Die Soldaten

De pers was unaniem: de opvoering van *Die Soldaten* door de opera van Frankfurt in de Munt was een gebeurtenis. Velen hebben in de eerste plaats één van de markantste partituren van de laatste twintig jaar ontdekt. Bernd Alois Zimmermann heeft de enige echt indrukwekkende opera van onze tijd geschreven. Laat ik hier even bij opmerken dat *Reconstructie* van een collectief Hollandse componisten en schrijvers dichtbij de kwaliteit van *Die Soldaten* komt, wanneer wordt dat werk ten onzent eens op de planken gebracht?

Als theaterliefhebber viel er bij deze Duitse opvoering heel wat te genieten. Wellicht blijven er drie beelden tot het arsenaal van het theatergeheugen behoren: een pastoor en een officier filosoferen eendeloos over de mens, en hun discussies leiden niet naar een conclusie. Regisseur Alfred Kirchner heeft de twee acteurs op een wipplank geplaatst, en heel de articulatie van de gedachte wordt duidelijk gemaakt langs de stand van de plank. De twee zangers geven een buitengewoon staaltje weg van lichamelijke controle, terwijl ze een zeer complexe, virtuoze scène zingen. Een moment waarop de droom van muziek-theater volledig gerealiseerd wordt.

Een tweede beeld dat nazinderen blijft sluit de voorstelling af: Marie, het slachtoffer van een mannenmaatschappij, zit in een lichtcirkel, omringd door een heuvel/loopgracht die de ganse scène omsluit. 'Honderden' mannen komen van hier op haar toegekropen: een pakkend beeld van de blinde begeerte, dat evengoed archetypisch als biologisch (spermatozoa op weg naar de eicel) kan geïnterpreteerd worden.

Die Soldaten